

Cena egzemplarza zł 2
Pobieranie wyższej opłaty jest nadużyciem

ILUSTROWANY

Prenumerata miesięczna wynosi zł 40 + 10 zł za doręczenie zamieśc. + 3 zł za doręczenie miejscowe

KURIER POLSKI

Rok II Telefony Centrali w Bydgoszczy 33-41 i 33-42 (czynna całą dobę) Niedziela, dnia 27 stycznia 1946 r. Wydawca: SPÓŁDZIELNIA WYDAWNICZA „ZRYW” Nr 26
Centrala zamiejscowa 90. Rozmównica publiczna 19-07 Konto PKO „ZRYW” Nr VI-135. PKO „I.K.P.” Nr VI-140 Konto bieżące: Bank Związku Spółek Zarobkowych w Bydgoszczy

Min. Rzymowski w odpowiedzi Bevinowi

w związku z interpelacją poselską w prawie Polski w angielskiej Izbie Gmin

WARSZAWA (PAP-dr). Min. Rzymowski udzielił wywiadu korespondentowi PAP w związku z interpelacją w sprawie polskiej, jaka miała miejsce w angielskiej Izbie Gmin.

Min. Rzymowski oświadczył, co następuje:

„W debacie w Izbie Gmin jeden z deputowanych konserwatystów wniósł interpelację w sprawie wypadków morderstw politycznych, jakie się wydarzyły ostatnio w Polsce. W odpowiedzi na tę interpelację min. Bevin oświadczył, że zaniepokojony jest poważnie ilością morderstw politycznych w Polsce i uznał za stosowne wyrazić obawę, że morderstwa te zdają się wskazywać na udział w nich organów bezpieczeństwa.

Jeżeli informacja Reutera jest ścisła, to muszę stwierdzić, że treść i ton odpowiedzi Bevina wzbudzić muszą w Polsce najgłębsze zdumienie, gdyż powszechnie wiadomo jest, że dokonano wielu morderstw z udziałem faszystowskich band NSZ, dokonujących mordów na oficerach, żołnierzach oraz wielu działaczach i Żydach, którzy przeszli przez piekło obozów koncentracyjnych. Wymienić również należy śp. Bolesława Ścibora z PSL i śp. Józefa Wrone z SL. Zbrodnicze zamachy na tych działaczy spotkały się z jak największym potępieniem opinii publicznej w Polsce. Powszechnie wiadomo, że około 1.500 funkcjonariuszy bezpieczeństwa publicznego zginęło na skutek takich zamachów. Jak z tego wynika, oskarżenie min. Bevina mijają

całkowicie z faktami. Jeśli zważyć, że rząd polski kilkakrotnie zwracał uwagę na fakt, że akcje terrorystyczne są inspirowane, organizowane i finansowane przez ośrodki faszystowskie, znajdujące się poza granicami Polski przez faszystowskich

oficerów armii Andersa, znajdujących się pod dowództwem brytyjskim. Rząd polski powiadomił rząd brytyjski, że jest w posiadaniu niezbitych dokumentów na to, że reakcyjne elementy stworzyły sobie bazę dywersyjną. Zbrodnica działalność

tych band jest przedmiotem szeregu procesów politycznych, jak np. proces Żurka, jednak nie jest mi wiadomo, aby władze brytyjskie poczyniły kroki zmierzające do tego, by położyć kres tej akcji przez przekazanie dowództwa nad armią polską zagranicą rządowi polskiemu. Nie wiadomo też o żadnych posunięciach, zmierzających do zlikwidowania zagranicznych ośrodków dyspozycyjnych tych ognisk niepokoju”.

Nowe transporty UNRRA dla Polski

WARSZAWA (dr) Kierownik UNRRA na Polskę oświadczył, że w tych dniach przybędzie do Polski to-

warów wartości 122 mil. dolarów, przede wszystkim bydło, odzież, lekarstwa, samochody, lokomotywy.

Ubezpieczenia społeczne w Anglii

LONDYN (dr) W angielskiej Izbie Gmin wniesiono projekt ustawy ubezpieczeń społecznych, która obejmie wszystkich mężczyzn, kobiety i dzieci Wielkiej Brytanii od chwili ukończenia szkoły aż do 65 r. u mężczyzn, a 60 roku życia u kobiet. Projekt ustawy przejdzie następnie do Izby Lordów i prawdopodobnie w

czwercu br. wejdzie w życie. Koszty jego wynoszą 452 mil. funtów, z czego skarb państwa pokryje 180 milionów. Ubezpieczenie obejmuje wypadki choroby, bezrobocie, pomoc lekarską, renty inwalidzkie i na starość, zapomogi dla położnic i renty wdowie.

Dwa miliony zaginionych w Niemczech

BERLIN (ZAP). Prezes Bawarskiego Czerwonego Krzyża dr Stürmann oświadczył, że w najbliższym czasie Bawaria przyjąć musi 1.225.000 uciekinierów, którymi aż do miejsca ich osiedlenia opiekować się będzie Czerwony Krzyż. W kartotece poszukiwań zaginionych notuje się 2.075.000 osób. Odnaleziono dotychczas 320.000.

Obrazy angielskiej Izby Lordów

LONDYN (dr). Na plenarnym posiedzeniu angielskiej Izby Lordów rozpoczęto debatę nad angielską polityką zagraniczną. Niektórzy z mówców wypowiedzieli się za tym, by z Nadrenii i Zagłębia Ruhry stworzyć małe państewka, działające pod kontrolą międzynarodową. Przemysł w Zagłębiu należy następnie nie tylko utrzymać na poziomie, ale i rozwinąć ku pożytkowi całej Europy.

Czystka w Niemczech

LONDYN (dr) Ogłoszono, że w angielskiej strefie okupacyjnej Niemiec 72.000 Niemców zostało pozbawionych stanowisk, a 41.000 uznanych jako niegodnych do piastowania powierzonych sobie stanowisk.

Wysiedlenie Niemców z Czechosłowacji

PRAGA (FA). Czechosłowacja przystąpiła już do akcji wysiedlania Niemców ze swoich terenów. Z Mariáňskich Lázní wyruszył pierwszy pociąg do Bawarii z transportem 1.200 Niemców. Każdy z wysiedlonych zabrać może ograniczoną ilość bagażu i 1.000 mk. Ponadto władze

czeskie zaopatrują wszystkich w prowiant i na każdy wagon przydzielają 1 piecyk i 50 kg opału. Na granicy transport wysiedlonych przejmują amerykańskie władze okupacyjne. Akcja wysiedlania jest pomyślana w ten sposób, że każdego dnia odejdzie do Niemiec jeden pociąg.

Straty patriotów francuskich

NORYMBERGA (FA). Po zakończeniu postępowania dowodowego przeciw Neurathowi, b. protektorowi Czech i Moraw, oskarżyciel francuski omówił sprawę masowych rozstrzelaniach zakładników francuskich. Niemcy rozstrzelali we Francji ogółem 29.000 zakładników, zaś w są-

mym Paryżu ponad 11.000. W więzieniach zmarło przeszło 40.000 patriotów francuskich. Oskarżyciel odczytał cały szereg oficjalnych dokumentów i zeznań świadków, przeważnie kapelanów więziennych, którzy towarzyszyli skazanym na miejsce straceń.

Jednogłośnie przyjęcie rezolucji

w sprawie energii atomowej

LONDYN (FA). Debata nad utworzeniem komisji kontroli energii atomowej w ONZ była bardzo ożywiona. Komisarz Wyszyński określił jednogłośnie przyjęcie rezolucji w sprawie energii atomowej jako pierwszy ważny krok ONZ w kierunku zabezpieczenia pokoju i bezpieczeństwa świata. W dyskusji zabrał również głos min. Polski Modzelewski, który oświadczył, że Polska popiera wniosek

w sprawie utworzenia komisji kontroli. Podkreślił, że pomiędzy państwami powinna zaistnieć stała wymiana wszelkich wiadomości o wynalazkach dot. energii atomowej celem wykorzystania ich dla dobra ogólnego. Po głosowaniu min. Spaak stwierdził, że 47 państw wyraziło swą zgodę na utworzenie komisji.

Po ogłoszeniu wyników głosowania delegat Francji Paul Boncour wyra-

ził nadzieję, że komisja jak najprędzej przystąpi do konkretnych prac i to już w stałej siedzibie ONZ — w Stanach Zjednoczonych.

LONDYN (PAP-ms). Odbyło się posiedzenie Rady Bezpieczeństwa, przy czym na porządku obrad znalazły się sprawy Grecji, Indonezji i Persji.

Ponieważ nie osiągnięto jeszcze porozumienia, co do kandydatury sekretarza ONZ, wybór został na razie jeszcze odroczony. Najwięcej szans mają podobno ambasador kanadyjski w Waszyngtonie i norweski min. spr. zagr.

Oczekuje się również, że Rada Bezpieczeństwa ustali czas i miejsce, w którym zbierze się komisja wojskowa ONZ.

LONDYN (FA). Min. Byrnes opuścił Londyn po zakończeniu debaty na temat komisji kontroli energii atomowej i wyjechał samolotem w drogę powrotną do Waszyngtonu. Na lotnisku min. Byrnes oświadczył wobec przedstawicieli prasy, że opowiada się za tym, aby Rada Bezpieczeństwa rozpatrzyła wszystkie trzy wnioski dot. Grecji, Indonezji i Persji. Kierownikiem delegacji amerykańskiej w ONZ jest obecnie b. sekretarz stanu Stettinius.

Harriman u Stalina

LONDYN (PAP-dr). Ambasador amerykański w Moskwie, Harriman, po rozmowie ze Stalinem udał się w drogę powrotną do Waszyngtonu, zatrzymując się po drodze w Czongkingu celem odbycia rozmów z spe-

cialnym wysłannikiem Trumana w Chinach, gen. Marshall. Następnie Harriman uda się do Tokio, by przeprowadzić narady w głównodowodzącym wojsk okupacyjnych w Japonii, gen. Mac Arthurem.

Poseł Meksyku u Prezydenta Bieruta

WARSZAWA (PAP-dr). Prezydent Bierut przyjął posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego Meksyku, który złożył listy uwierzytelniające. Poseł nadzwyczajny był do roku 1939 przez 6 lat ambasadorem w Warszawie. Podczas wręczenia p. Prędkomowi listów uwierzytelnia-

jących wygłosił przemówienie w języku polskim, w którym wyrażał swoją radość z powrotu na dawną placówkę, którą opuścił w tragicznym wrześniu 1939 r.

Po części oficjalnej p. Prezydent zatrzymał gościa na serdecznej pogawędce.

Chleb czarny czy biały?

W jednym ze sprawozdań z powitania grupy żołnierzy naszych powracających z Anglii, wyrażono się o nich jakoby „deskonale zdawali sobie sprawę, że zamienili chleb biały na czarny”.

Z prawdziwym niesmakiem czyta się tego rodzaju porównania, które dla naszej współczesnej dilettyki są przeżytkiem, a pokutują jeszcze z tych czasów, kiedy technologia i chemia żywnościowa nie były gałęziami wiedzy. Dzisiaj, wobec postępów w tej dziedzinie wiadomo, że chleb czarny nie może być synonimem — tak jak w wyżej cytowanej alegorii — właściwości ujemnych, chleb biały zaś, dla kontrastu, właściwości dodatnich. Nauka dowiodła, że jest wręcz przeciwnie. Alegoria zatem brzmieć powinna: „zamienili chleb czarny na biały”.

Ale nie o to teraz chodzi. Czy nasi wracając z zagranicy zamienili rzeczywiście coś dodatniego na coś ujemnego?

Zapewne dziwnie i obco uderza nieraz czytelnika bardzo wyraźna nuta podziwu, a nawet wdzięczności, jaka daje się zauważyć w tak licznych i coraz liczniejszych scenach powitalnych, przemówieniach, a potem artykułach sprawozdawczych opisujących powrót naszych do kraju. Podziwu i wdzięczności dla powracających! Dlaczego podziwu i wdzięczności?

Czyż wysokie napięcie wrzuceń, jakie towarzyszy tym powrotom nie uplastycznia dość wymownie, że nasi wracają niejako w uniesieniu radosnym, gdyż wiedzą właśnie, że wracają do siebie, do domu, do utęsknionego portu — po tylu latach ciężkich walk, tułaczki i zwątpień. Wracają, gdyż w najgłębszej swojej istocie są przeświadczeni, że tylko tu w Polsce znaleźć mogą wewnętrzne zadowolenie oraz klimat duchowy i fizyczny, który pozwoli im żyć pełnią życia. Gdzież na świecie może Polak żyć tą pełnią życia? Gdzie znajdzie wszelkie przywileje pełnowartościowego obywatela? Gdzie znajdzie węzły krwi i duchowego pokrewieństwa, wobec których wszelkie inne węzły są marnymi namiastkami?

Nasi nie wracają z pobudek idealistycznych, które konieczne pragnieniom im przypisać i za które to najprawdopodobniej nie szczeniemy im w chwili powrotu słów podziwu i wdzięczności. „Poświęcić się w pracy dla ojczyzny i żyć w ciężkim znoju i zaparciu się”.

Niewątpliwie olbrzymia większość powracających nie odczuwa tych pobudek idealistycznych.

Wracają, bo taka jest ich wewnętrzna konieczność i potrzeba. Wracają do siebie i po swoje. Oczywiście, że pragną pracować. Lecz pracować trzeba na całym świecie, aby nie zginąć. Czyż ta okoliczność miałaby w nas wzbudzać podziw i wdzięczność? Praca to najnaturalniejsza potrzeba każdego zdrowego człowieka.

Czy my, którzy w twardym uporze nigdy nie znaleźliśmy się w okresie wojny poza granicami Polski i którzy pracujemy z warstwą ambicją dla naszej odrodzonej Polski — widzimy w naszej żywiołowej pracy, coś co za-

Misje wojskowe przy Radzie Kontroli

BERLIN (ZAP). Sojuszniczej Radzie Kontroli przedstawieni zostali szefowie 9 misyj wojskowych: Polski, Belgii, Kanady, Holandii, Norwegii, Jugosławii, Australii i Chile, tak, że w Berlinie przy Komisji akredytowanych jest 16 misyj wojskowych.

W poszukiwaniu gestapowców

CIESZYN (PAP-G). Prasa czeska informuje, że tylko 4 gestapowców cieszyńskich znajduje się pod kluczem, jeden z nich osławiony Gradel, „kał cieszynski”, został już zgładzony, 3 innych czeka na swą kolejkę. Gdzie są inni? zapytuje prasa, podobno uciekli na Zachód, czy nie dałoby się ich tam odszukać?

Zwrot mienia zrabowanego

LONDYN (PAP-G). Reuter donosi, że na ostatnim posiedzeniu sojuszniczej rady kontrolnej omówiono zasady, według których ma nastąpić zwrot własności sojuszników zrabowanej w czasie okupacji. Zwrócone będą przedmioty, które znajdowały się w krajach do czasu okupacji, jak również przedmioty wyprodukowane w czasie okupacji i zabrane siłą przez niemieckich.

Toruń - miasto uniwersyteckie

Toruniowi przypadł zaszczyt nielada! Znalazł się w liczbie ośmiu miast polskich, które są siedzibą najwyższej uczelni naukowej — Uniwersytetu. Gdy sięgniemy myślą wstecz, to przekonamy się, jak dawnymi były starania stolicy chełmińskiej, a w szerszym ujęciu i całej ziemi pomorskiej, w kierunku pozyskania tak ważnej szkoły narodowej. Nie chcemy się odwoływać aż do czasów głębokiego średniowiecza, jak jeno przypomnieć wysoki poziom znanej kolonii Akademii Krakowskiej, czy późniejszej Akademii Dyssydenckiej, która zasłużoną sobie zdobywała pozycję. Nie dziwnego, iż od czasu wejścia tych ziem z miastem Toruniem do składu państwa polskiego, natychmiast odżyły dawne starania o powołanie Wszechnicy Pomorskiej do życia. Znaczą je lata 1919, 1923, 1929, w różnych formach i przy różnych sposobnościach wypowiedziane i podnoszone. Dawne więc marzenia, zamysły, uzasadnione trudy i prace — weszły obecnie w sferę pełnej realizacji.

Czy miasto Toruń posiada ku temu odpowiednie warunki i możliwości? W stopniu niewątpliwie najwyższym, większym nawet może, aniżeli inne ośrodki. Samo położenie, które winno promieniować na szeroki obszar, którego podstawę stanowi długi brzeg morski, ciągnący się od Szczecina aż po Królewiec, jako granica jego zasięgu! A do tego dotaczają się jeszcze inne niemniej ważne okoliczności i momenty. Miasto samo cudem niemal dochowane, niezniszczone, nieknięte strasliwą pozą wojenną. A czyż zabytkowość w postaci starych budowli średniowiecznych łącznie z imponującymi gmachami nowoczesnymi w zgodnej harmonii i dobrym zespole, nie stanowią tak bardzo koniecznego podłoża, a zarazem przynęty dla wszelkich czynności naukowych a zarazem artystycznych, które stanowią integralną treść studiów uniwersyteckich w dzisiejszej formie organizacyjnej!

Po odejściu z Torunia władz administracyjnych, swoisty spokój i cisza zaległy nad dawniej bardziej może ożywionym, ośrodkiem. Ale czyż to znów nie jest okoliczność najbardziej sprzyjająca wysiłkom naukowym? Gdybyśmy chcieli posłużyć się tak przemawiającym argumentem, jak wzorem czy przykładem zagranicy, czyż nie możemy się powołać na uniwersytety w Grenoble, czy Mont Pellier, Oxfordu, Heidelbergu, Bonn, Getyngi, które swą działalnością, wysokim poziomem naukowym zaścianowały nieraz uniwersytety stołeczne odnośnych państw! Otóż Toruń posiada wszelkie dane ku temu, aby wyrósł na polską Heidelberg, która przecie tyłu wychowała polskich uczonych z niezapomnianym Taudeuszem Zielińskim na czele. Tutaj winna zapanować owa cisza, spokój i umiar — wolny od zbyt silnego rytmu i zgiełku stołecznego, które jeno osłabiają i niweczą spokojny nurt pracy naukowej.

Nie tylko jednak sam uniwersytet nadaje miastu piętno naukowe, ale i instytucje z nim związane, poza kolorytem i atmosferą, jakie rozciągają wokół szacowne zabytki przeszłości. Otóż na gruncie naszym istnieją wszakże ze zdobytą i już ustaloną sławą i wzięciem: Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Toruniu z imponującymi wydawnictwami, wyrosłe na zrębie dawnego tow. niemieckiego, nader bogata Książnica im. Kopernika, dzisiaj służąca, jako biblioteka uniwersytecka, ostatnio powstałe: oddział toruński Polskiego Towarzystwa Historycznego, oddział Polskiego Towarzystwa Przyrodniczego im. Kopernika, Zawodowy Związek Literatów, Związek Plastyków, Konfraternia Literacka, Koło Bibliotekarzy, Koło Bibliofilów — już istniejące i czynne obok dalszych zamierzonych. Czyż one wszystkie z tak już popularnymi Czwartkami Literackimi, czy Powszechnymi Wykładami Uniwersyteckimi — nie godnoszą, nie rozszerzają a za-

Wędrownka po uniwersytecie

Wywiad z przedstawicielami uczelni toruńskiej im. Mikołaja Kopernika

Gmach Collegium Maius Uniwersytetu Toruńskiego pozostawia niezatarte wrażenie w pamięci każdego, kto przekroczył jego progi. Daleka perspektywa korytarzy, strzelistość neogotyckich sklepień, jakaś atmosfera niecodzienności zmusza do mimowolnego stapania na palcach. Wszystko wokół zdaje się przypominać, że

czymy rozmowę. — Chcielibyśmy więc zapoznać czytelników naszego pisma z całokształtem życia Wszechnicy Toruńskiej, jej troskami, osiągnięciami i perspektywą rozwoju.

— Życie uniwersyteckie skupia się w czterech gmachach. Ten, w którym przebywamy obecnie, to Collegium Maius, mieszczące wydziały: prawa,

Przedstawiając troski Uniwersytetu prof. Czerny podkreśla: — Jedną z najbardziej rzucających się w oczy bolączek Uniwersytetu, nie mówiąc już o trudnościach przy organizowaniu pracowni fizycznych i chemicznych, jest brak sprzętów w salach. Dochodzi do tego, że studenci w czasie wykładu stoją. Katastrofalnie przedstawiają się także warunki mieszkaniowe profesorów. Niemożność zapewnienia locum przybywającym do Torunia wykładowcom odbija się nawet na szybkości obsadzania katedr. Poza tym wiele z mieszkań znajduje się w opłakanym stanie i wymaga remontu. Nie chcę już mówić o trudnościach odzieżowych, opałowych i oświetleniowych... — kończy prof. Czerny.

Wydział humanistyczny

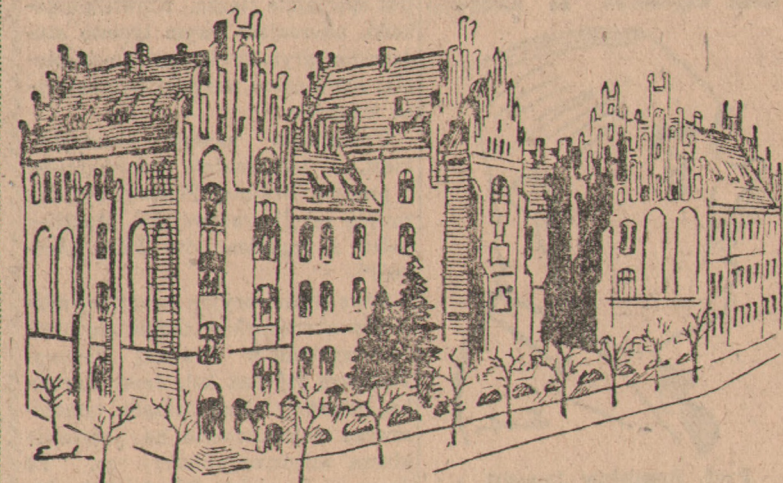
Po krótkiej wędrowce przez pograżone w ciszy korytarze, wchodzimy do gabinetu dziekana wydziału humanistycznego, prof. dra Konrada Górskiego, znakomitego znawcy literatury polskiej (studia na pograniczu literatury i prądów umysłowych), autora szeregu studiów o Mickiewiczu, Kasprowiczu i Żeromskim, oraz monografii dziejów literatury ariańskiej.

Prof. Dr Konrad Górski

— Wydział humanistyczny — odpowiada na nasze pytania prof. Górski — charakteryzuje specjalny akcent na historię. Wybitnie silne rozwinięcie tego działu wynika z potrzeby terenu. Katedry historii, etnografii, prehistorii, historii sztuki, geografii politycznej i historii gospodarczej Polski stanowią specjalny komplet pomorzoznawczy. Uniwersytet Toruński stanie się centralnym punktem dla badań terenowych i dialektologicznych (językowych). Posiadamy cały szereg specjalistów z tych dziedzin.

W tej chwili na wydziale humanistycznym jest obsadzonych i czyn-

Collegium Maius

wkroczyliśmy do świątyni wiedzy. Przyglądamy się przez chwilę klasycznej architektury gmachu, by następnie, po odnalezieniu kancelarii rektora, zameldować swój przyjazd prof. Hartlebowi, naszemu opiekunowi w tej reporterskiej wędrowce po uniwersytecie.

Prof. dr Kazimierz Hartleb, piastujący tu katedrę historii kultury, jest delegatem rektora i senatu dla spraw wydawniczych, bibliotecznych i prasowych. Świetny znawca polskiego i europejskiego renesansu (epoka jagiellońska XV, XVI, XVII w.), autor 140 prac naukowych, był profesorem

Prof. Dr Kazimierz Hartleb

na U. J. K. we Lwowie, gdzie następnie podczas okupacji prowadził tajne nauczanie. Dało ono w rezultacie 15 magistrów, 5-ciu doktorów, 1 habilitację.

— Wiele dziś mówi się o Uniwersytecie Mikołaja Kopernika — rozpo-

część humanistycznego i matematyczno-przyrodniczego, oraz wydział sztuk pięknych. Opodal znajduje się Collegium Minus o wspaniałym nowoczesnym urządzeniu wnętrza. Dalej Collegium Physicum, które w tej chwili znajduje się w remoncie, oraz Collegium Physicum-Minus w dawnym gmachu Muzeum Pomorskiego, gdzie mieszczą się gabinety fizyczne i chemiczne.

Przez swe założenia i cele stanie się Uniwersytet Toruński głównym ośrodkiem badań Pomorza. W tym kierunku idą też prace jak wydziału humanistycznego jak i przyrodniczego. Sam Toruń posiada wszelkie dane ku temu, by stał się czołowym miastem uniwersyteckim w Polsce.

Młodzież akademicka wykazuje olbrzymi zapał do nauki. Pomimo niejednokrotnie strasznych przeżyć wojennych, nie ujawnia ona zmęczenia czy zniechęcenia, ani też, często występującej po wojnie, megalomanii. Najlepiej o tym świadczą fakty samoradnego usprawnienia się studentów w razie nieobecności na wykładach. Co do trudności i braków, to najlepiej Panów z nimi zapozna prof. Czerny, przewodniczący komisji gospodarczej Uniwersytetu.

Prof. filologii romańskiej dr Zygmunt Czerny, autor licznych prac z dziedziny dydaktyki języków nowożytnych, teorii i historii literatury francuskiej, był dziekanem i prorektorem Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. W swej pracy naukowej stara się on pogodzić kierunek naukowy z nauczającym.

Biblioteka uniwersytecka

Najniezbędniejszym towarzyszem pracy naukowej, bez którego nie sposób wyobrazić sobie systematycznych studiów i badań, jest niewątpliwie biblioteka. Tak skromny student na wydziale wstępnym jak i uczone światowej sławy musi w swej pracy naukowej stale czerpać z tej skarbnicy wiedzy.

Prawie każdy ze starych, o bogatej

przeszłości uniwersytetów posiada potężne, liczące w miliony tomów księgozbiory. Może największe straty jakie poniosły w tej wojnie biblioteki dotknęły Polskę. Jeszcze w większym stopniu odczuwają brak książek nowopowstałe uczelnie. Do nich należy też uniwersytet im. Mikołaja Kopernika.

Wszechnica toruńska już w pierw-

razem nie pogłębiają atmosfery naukowo-kulturalnej?

Wszystkie złożyły się zatem okoliczności najbardziej sprzyjające rozwojowi nowo powstałej wszechnicy!

Bez żadnej zgola przesady stwierdzić należy w imię prawdy oczywiście, iż dalszy rozwój samego miasta i utrzymania należytego tętna złączył się już nierozdzielnie z Uniwersytetem, jako ośrodkiem i punktem centralnym bytowania miejskiego.

Jakież to zaszczyt i duma zarazem dla miasta! Ale zaszczyty wszelakie pociągają za sobą nierównie wielkie obowiązki. Cięża one w pierwszym rzędzie na władzach i czynnikach miejskich, w dalszym ciągu na obywatelskich. Trzeba, a nawet jest sprawą nieodzowną, przyjąć nowo powstałej uczelni z

jak najdalej idącą pomocą. Nie ograniczać się jedynie do pięknie brzmiących słów i obietnic, nawet uroczyste wygłaszanych, ale je wszystkie w czyn wprowadzać. Zasięg ich realizacji będzie jedyną i najlepszą miarą a zarazem wykładnikiem troski i starania o to „ukochane dziecko”. Gdyż do tej pory — wszystko co zrobiono dla Uniwersytetu Toruńskiego — to zasługa jego niestrudzonego organizatora a zarazem „samozaparcia” się tych mistrzów i pracowników, którzy nie bacząc na trudności, w najcięższych warunkach, podjęli się tak żmudnej a ofiarnej pracy. To jednak za mało! Niechaj powołane ku temu czynniki spełniają także ciężary na nich wielki narodu, państwowy i obywatelski obowiązek.

Prof. dr K. HARTLEB

nych około 80% katedr. Profesorów i młodzież cechuje wielki zapał do pracy. Zwolnione tempo powstawania

Dr Władysław Koss, Sekretarz generalny Uniw. M. K.

bibliotek zakładowych powoduje, iż jednym z najważniejszych źródeł wiedzy staje się wykład. Zainteresowanie wykładami wśród młodzieży jest olbrzymie. Największą popularnością cieszą się historia, polonistyka i pedagogika. Wielkie powodzenie ma także anglistyka. Wydział humanistyczny liczy obecnie ponad 300 studentów, w tym około 30 wolnych słuchaczy i 25 na kursie wstępnym.

Wydział matematyczno-przyrodniczy

Z kolei udajemy się do dziekana wydziału matematyczno-przyrodniczego. Jest nim wybitny zoolog wileński, badacz anatomii i biologii owadów prof. dr Jan Prüffer. W oczekiwaniu na dziekana rozglądamy się po poczekalni. Pod ścianami stoją drewniane skrzynki i szuflady z minerałami — może nieliczne pozostałości po większych zbiorach. Ale oto i dziekan.

Po wyjaśnieniu celu wizyty prof. Prüffer czyni zadość naszej prośbie i poczyną nas informować o swym wydziale.

— Wśród wielu katedr wydziału matematyczno-przyrodniczego specjalne miejsce zajmuje u nas astronomia, a to ze względu na specyficzny charakter Torunia, jako rodzinnego miasta Mikołaja Kopernika. Katedrę astronomii piastuje prorektor Uniwersytetu prof. dr Władysław Dzięwulski, były rektor Uniwersytetu Stefana Batorego i organizator dużego obserwatorium astronomicznego w Wilnie.

Prof. Dr Jan Prüffer

Specjalnością jego są gwiazdy zmienne. W Toruniu jednak nie może kontynuować prac, tak z braku narzędzi jak i literatury specjalnej. Uniwersytet Mikołaja Kopernika nie posiada obserwatorium astronomicznego, czynione są jednak starania w tym kierunku. Brak także gabinetów fizycznych i chemicznych. Na specjalne wyróżnienie zasługuje tu jednak pomoc cukrowni i apteki „Pod Orłem”. W tej chwili prace idą tylko w kierunku pedagogicznym, gdyż brak pracowni uniemożliwia prowadzenie systematycznych badań. Także z literaturą specjalną bardzo źle. Korzysta się tylko z prywatnych bibliotek profesorskich.

Tak w dziale przyrody nieożywionej, jak i biologii, naczelnym miejscem (Dalszy ciąg na stronie 4-ej)

szych dniach swego żywota stanęła wobec palącego zadania zorganizowania biblioteki uniwersyteckiej. Jednak przy usilnych staraniach i wydatnej pomocy miasta zagadnienie to zostało choć w pewnym stopniu rozwiązane.

Dziś uniwersytet toruński korzysta z księgozbiorów Biblioteki Miejskiej, na którą złożyły się zbiory, dawnej księżniczki im. Mikołaja Kopernika, Biblioteki Tow. Przyjaciół Nauki, Biblioteki Gimnazjalnej i Biblioteki Dyssydenckiej (księgozbiory starodawnej kolonii akad. krakowskiej). Liczy ona obecnie około 150 tys. tomów, jednak najwartościowsze dzieła jak inkunabuły i rękopisy, wywiezione przez Niemców, nie odnalazły się dotychczas. Biblioteka posiada bogate działy: historyczny, bałtycki, litewski, pruski i historii sztuki. Na czele jej stoi dr Burhardt. W tej chwili Biblioteka Miejska zatrudnia 20 sił, w tym 15 z uniwersytetu. Choć nie zaspokaja ona potrzeb Kopernikańskiej uczelni, jednak stanowi bardzo dużą pomoc.

Własną bibliotekę posiada uniwersytet toruński w postaci pozostawionej przez uciekających Niemców części biblioteki gryfijskiej. Księgozbiór ten liczy około 100 tys. tomów, zaś najważniejsze jego działy to nordyka i italika.

W najbliższym czasie projektowane jest przeniesienie obu bibliotek do gmachu dawnego ratusza toruńskiego, gdzie wraz z nimi mieścić się będzie muzeum i archiwum. (kb)

W dniu 9. 3. 1945 r. zgina w Anglii w wypadku lotniczym nasz najukochańszy, nigdy niezapomniany syn i brat w 29 roku życia s. p.
Ryszard Ronowicz
instr. pil. F/LT Kapł.
Rodzice, Siostra i Brat
o czym zawiadamiają w ciężkim smutku
Msza św. za duszę s. p. odbędzie się we wtorek o godzinie 8,30 w kościele św. Wincen-
tego a Paulo w Bydgoszczy 1223

WELNĘ owczą surową kupuje
Nowe korzystne warunki wymiany na włóczkę
Hurtowna sprzedaż włóczki i przędzy dziewiarskie,
Czesław Białecki, Bydgoszcz
Dworcowa 54. Telefon 33-13
Poznań, ul. Roosevelta 21. Telefon 69-08

Café-Bar „Europa” Dancing
Bydgoszcz, Pl. Wolności 7, tel. 24-14 w czwartki
Ceny niższe i soboty 1230

Baterie kieszonkowe i anodowe
DAIMON
Generalna sprzedaż na województwo
poznańskie, Bydgoszcz okolice
M. Mielcarski
Poznań, ul. Ogrodowa 19
Wysyłki skutecznie się również za-
zaliczeniem pocztowym. 1026r

Nadszedł nowy transport
wełny swetrowej, ubrań treningowych, ciepłych trykotów itp.
H. WIŚNIEWSKI Hurtownia wełny
i towarów krótkich
Bydgoszcz, ul. Wyzwolenia 1 (przy Placu Teatralnym) — tel. 3084 i 3458

Stanisław Powalisz
Poznań, ul. Bydgoska nr 2
Witraże

UWAGI KUPCY!
Polecamy po cenach najniższych wszelkiego rodzaju czapki
**WYTWÓRNIA CZAPEK
WOJSKOWYCH I CYWILNYCH**
Łódź, ul. Zawadzka nr 1 — Prowincja za zaliczeniem

Wytwórnia piśników
zatrudniająca 30 pracowników, czynna wraz
z budynkami mieszkalnymi i biurowymi **do sprzedania**
Wład. w Spółdz. Wydawn. „Wydawnictwo Ludowe”, Warszawa, Bagatela 10, m. 34, tel. 86 779

Państwowa Centrala Handlowa — Oddział Pomorze — posiada
stałe na składzie następujące towary: cukier, groch „Folgera”, groch
„Victoria”, kaszę jęczmienną zwykłą, kaszę jęczmienną „Grysik”,
ocet 6% spirytusowy, kawę naturalną, kawę ziołową „Merkury”, cu-
kierki Wedla „Mieszanka Owocowa” i „Orzeźwiająca”, pierniki To-
ruńskie i inne artykuły spożywcze.
Wszystkie te towary po cenach najniższych PCH oferuje konsu-
mom fabrycznym, radom zakładowym, zrzeszeniom pracowniczym,
stołówkom i prywatnym sklepom detalicznym.
Zgłoszenia przyjmuje PCH Bydgoszcz, ul. Lipowa 1, tel. 34-34
i 34-35 oraz Toruń, ul. Mostowa 32, tel. 4-44.
976] Państwowa Centrala Handlowa — Oddział Pomorze

„CENTRA”
Baterie - Latarki - Żarówki
Anody - Igły gramofonowe
Prowincja za zaliczeniem 1019r
Przedstawicielstwo i wyłączna sprzedaż
na województwo pomorskie i warmińskie
F-a Zbigniew Małski
Toruń, ul. Król. Jadwigi 7

„Wielkopolanka”
Bydgoszcz, ul. Jagiellońska
Kawiarnia i Śniadajnia
Lokal artystycznie odnowiony
ogrzany - uprzejma obsługa
Codziennie Koncert i Dancing
od godz. 17.30 (386)
Pierwszorzędna kuchnia warszawska
Gorące i zimne zakąski

Zeszyty, papier przebitkowy,
księgi handlowe
POLECA 1173
Hurtownia art. papierniczo - piśmiennych
Fryc i Gliszczyński
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 10c, tel. 10-10

Uwaga Nowożeńcy
Polecam po cenach przystępnych
sypanie, jadalnie, kuchnie oraz
inne meble
Józef Marciniak
Bydgoszcz, Wełniany Rynek Nr 8

**Szyby: Samochodowe
GABLOTKI**
Hurtownia i szlifiernia szkła
MAŁOSZEK I SAMARDAK Sp. z o. o.
GDYNIA, ul. Świętojańska 136
Poszukujemy: Szlifiernię i szklarzy samocho-
dowych dla Gdyni i oddziału w Gdańsku.
Mieszkanie możliwe do uzyskania

PLACIMY
wysokie ceny
za lampy radiowe, części,
głośniki, radio-odbiorniki
Potrzebni radiotechnicy
JUPITER
Bydgoszcz, St. Rynek 20, tel. 1865

Stefan Bieliński
dawny Warszawa
Stłupsk, Starzyńskiego (Bacha) 8
przyjmie przedstawicielstwo na Pomorze

Przedstawicielstwo
**FABRYKI DROŻDZY
LUBON**
Firma Weiher
BYDGOSZCZ, UL. ŚNIADECKICH 3
telefon 30-89 - prywatny 30-0

KUPIMY
urządzenie do palenia kawy
stodowej oraz
maszyny do fabrykacji
wszelkiego rodzaju makaronów
Zgłoszenia „PAP” Poznań, Ratajczaka 7 pod „1.399”

Podpalka
„Polfix”
roznieca ogień
skutecznie i tanio
Do nabycia w sklepach 108r
„Polfix”-Poznań
Pl. Stawny nr 8

Fabryka Cukrów
R. SREDNICKI
ŁÓDŹ
Piotrkowska 218
Prowincja za zaliczeniem

HANDLOWE
Sprzedam 2 lustra kryształowe w
oprawie mahoniowej, wielkości
160x130 cm, 160x100 cm. Bliższe
wiadomości u L. Tutlewskiego,
Bydgoszcz, ul. Rejtana 8, tel. 12-38
Lokomobile 30/35, trak 450/550,
walce młynskie kupi Krzyżanow-
ski, Poznań, Działyńskich 8/3.
1027r
Kupię terpentynę, dekalinę, pa-
rafinę i woski twarde w każdej
ilości. „Bałtyk”, Wytwórnia Che-
miczna pasty do obuwia i świec,
Bydgoszcz, Grodzka 4.
Bobrową skórę, płaszcz męski
i damski przejściowy, stolik do ra-
dia, leżankę, oświetlenie elektry-
czne do dwóch rowerów, patefon,
płyty sprzedam, Bydgoszcz, Po-
morska 33/3.
1226
Udziałem 100 tysięcy przystąpię
do współpracy w przedsiębiorstwie
fabrycznym. Łaskawe propozycje
pod „Współpraca” do Ilustr. Ku-
riera Polskiego, Bydgoszcz. 1217
Celoфан, staniol, papier do zaw-
niania cukierków, olejki, esencje
oraz inne surowce — kupuje Po-
morska Fabryka Czekolady i Cu-
ków — Bydgoszcz, ul. Sobieskie-
go 6, tel. 12-97.
1219
Poszukuję maszyny do wyrobni
i zamykania puszek konserwowych
płaskoowalnych, Toruń, Prosta 20,
m. 6.
1020r
Stolarskie maszyny, narzędzia,
łożyska, części samochodowe. Biu-
ro Techniczno-Handlowe, Łódź, Al.
Kościuski 32, tel. 219-18.
980r
Uwaga zegarmistrze! Paseczki do
zegarków w dobrym wykonaniu po
cenach przystępnych poleca T.
Orawczyk, Pracownia Galanterii
Skórzanej, Bydgoszcz, Warmiń-
skiego 25.
1193

Państwowa Centrala Handlowa
Oddział Pomorze w Bydgoszczy ofe-
ruje instytucjom państwowym,
samorządowym oraz kupcom zrze-
szonym fornieri i szperówkę w
różnych gatunkach po cenach hur-
towych. Bliższych informacji u-
dziela PCH, Bydgoszcz, Sienkiewi-
cza 11, tel. 14-43.
1191
Okazja 2 futra damskie i wydra
Bydgoszcz, Grodzka 32.
1206
Samochód ciężarowy 2-3 tony
gagenerator lub na benzynę kupię.
Bydgoszcz, Kordeckiego 13/6.
1174
Kupię zegar antyk szafkowy na
strunie zapłacę dobrą cenę. Oferty:
IKP, Bydgoszcz, „1204”.
1204
Sprzedam większą ilość miedzi
sztabowej. IKP, Bydgoszcz, pod
„Miedź”.
1202
Szukam lokalu sklepowego z ur-
ządzeniem lub bez. Oferty kiero-
wać: IKP, Bydgoszcz, pod „B. Ka.
L.”.
1205
Kupię pianino, Bydgoszcz, Wi-
leńska 12/3.
1207
Futro męskie sportowe, płaszcz
damski zimowy korzystnie na
sprzedaż. Bydg., Dworcowa 20/3.
1237
Najtaniej kupisz buty oficerskie,
buciki damskie i dziecięce. Sklep
Obuwia, Bydgoszcz, Magdzińskie-
go 18/6.
1225
Przybory kancelaryjne, szkolne
i handlowe poleca J. Żmigrodzki,
Bydg., Śniadeckich 7.
1221
Radio — Fotoaparaty, patefony,
płyty oraz wszelkie pokrewne ma-
teriały kupuje—sprzedaje, Byd-
goszcz, Al. 1 Maja 3.
1211
Zegarki uszkodzone, zegary, bu-
dziki, maszyny do szycia i pisania
oraz wszelkie narzędzia zegarmi-
strzowskie i części skupuje stale
„Techna”, Bydg., Pomorska 7. 1150

Piecok kaflowy do sprzedania.
Bydg., ul. 20 Stycznia 2/6. 1222
Maszyny do szycia sprzedaje —
kupuje Skład Maszyn, Bydgoszcz, Po-
morska 21, (wejście z ul. Śniadeck-
kich). 1152
Hurtownia poleca artykuły kol-
onialno-spożywcze, słodycze oraz
zakupuje towary. Warszawa, Ho-
ża 33, Śródmiejska Hurtownia.
952r
Kupuję materiały damskie, mę-
skie, dobre gatunki. Płacę najwyż-
sze ceny. Bydgoszcz, Al. 1 Maja 15,
(Be-De-Te). 1153
Pracownia toreb damskich i ga-
lanterii rymarskich oraz sprzedaż
dodatków. R. Gajda, Łódź, Piotrk-
owska 31. 981r
Kupię większą ilość skór foko-
wych i innych gatunków futer.
Skład futer, Jan Kawiorski, Łódź,
Piotrkowska 160.
TEODOLITY Wilda — Zei-
sa — Arytmometry, Cyrkle, Sprzet
geodezyjny, Planimetrie, Taśmy —
Łaty — kupimy natychmiast —
Warszawa, Marszałkowska 79, Ma-
rian Pujdak.
SMAR do pasów i nart oraz
wszelkie chemikalia techniczne —
poleca hurtowo i detalicznie: firma
„Technochemia”, Łódź, Narutowi-
cza 16, tel. 133-50. 878r
Belka Feliks, sprzedaż galanterii
i manufaktury, Łódź, Legio-
nów 25 a, tel. 111-68 i 161-44 poleca
swetry, reformy, damskie koszule,
męskie, oraz materiały na piżamy
i materace. Prowincja za zalicze-
niem pocztowym. 775r
Futra damskie, męskie, lisy
skórki różne: wyprawione i nie-
wyprawione, materiały włókien-
nicze, galanterię skórzaną kupu-
jemy — sprzedajemy. Gdynia
Świętojańska 36 801r

Wagi uchyłne (automatyczne)
precyzyjne, oraz odważniki wszel-
kiego rodzaju kupuje. Figiński,
Poznań, Fredry 1, tel. 2555. 942r
„Rybak” — sieci, sznury, haczy-
ki, bawełna rybacka, buty gumowe,
barometry, lornetki. Gdynia, Świę-
tojańska 47. 884r
Gumowy surowiec, naturalny i
sztuczny, glinkę bakelitową w ka-
żdej ilości kupuje, płaci dobre ce-
ny, Dom Handlowy Kraków, Go-
łębia. 938r
Klisy, filmy, papiery fotogra-
ficzne, chemikalia, filmy dźwięko-
we 16 mm w każdej ilości kupuje,
płaci bardzo dobre ceny, Dom Han-
dlowy, Kraków, Gołębia 6. Wysyła
na miejsce swoich przedstawicieli.
937r
Kupię skórki futrzane, tchorze,
wydry, popielice, nurki, prima ka-
rakuly, materiały bielskie. Skład
futer Antoni Bryczkowski, Łódź,
Piotrkowska 36. 779r
Skład przyborów fotograficznych
Bydgoszcz, Al. 1 Maja 22, stale za-
kupuje wszelkie materiały fotogra-
ficzne, aparaty, filmy, klisy i opty-
kę — dobrze płaci. 1151
Tapczan szeroki tylko w dobrym
stanie kupię. Bydgoszcz, Al. 1 Ma-
ja 51, Księgarnia. 1200
Kupię maszyny: szewska, cho-
lewkarska, szteperka, damska, kra-
wiecka także główki i spody do
maszyn. Bydgoszcz, Długa 47/7,
w podwórzu, I ptr. 1189
Sprzedam fortepian, maszynę
krawiecką i damską Singer, kre-
dens, Bydgoszcz, Długa 47/7, w
podwórzu, I ptr. 1190

NAUKA
Korespondencyjne Kursy Księgo-
wości. Informacje: Lublin skr.
poczt. 105. 972r

POSZUKIWANIA
Kto by wiedział o miejscu pobytu
moich rodziców Ignacego i Lucji
Rudzkich. Łaskawe zgłoszenia
Rudzki Franciszek, Bydgoszcz,
Staroszkolna 4/2. 1169
Poszukuję brata Stanisława i Ste-
fana — kierownika Broniek Pasz-
kielewskiej, Bydgoszcz, Jac-
kowskiego 7. 1145
Wszyscy, którzy w roku 1944
przebywali w obozie Freis nad Mo-
zela proszeni są bardzo o poda-
nie swoich adresów. Zgłoszenia do
PAP, Biura Ogłoszeń i Reklam w
Bydgoszczy, Al. 1 Maja 27. 1010r
Poszukuję Czesława Serockiego
z Wilna, który był w szkole w Maj-
danku 1945 r. Ktoby coś o nim
wiedział, powiadomić matkę: Se-
rocka Aleksandra, Wałcz, 1 Ma-
ja 109. 1197
Poszukuję Skarsztana Czesława
z Wilna, matka Skarsztan Wero-
nika, Gdańsk-Wrzeszcz, Graży-
ny 11/4. 1198
Poszukuję repatrianta Rukowicza
Kazimierza przybyłego z Wilna —
Szwagier Miłoz, zamieszkały Szcze-
cinek, Toruńska 15. 950
Do powracających z Rosji. Kto
wie o losie Sokolowskiego Władysła-
wa, mieszkańca Wilna, powracające-
go z Rosji, proszony jest donieść o-
jcu Sokolowskiemu Wacławowi, Cho-
cimska 5/1. 1143

OGŁOSZENIA. Drobne po 5 zł za słowo. Poszukiwanie rodzin
i pracy po 3 zł za słowo. Minimalna opłata za 10 słów.
Ogłoszenia milimetrowe: Przed tekstem 30 zł, w tekście 25 zł,
za tekstem 10 zł, nekrologi 7 zł. Przetargi i ogłoszenia urzę-
dowe 8 zł. Tabelaryczne i bilanse 15 zł za 1 mm.
Niedziele i święta 50%, drożej.